

Praktiske oppgaver

Oppgave (1)

Skyldansvar. Nødrett. Utmåling av innteksttap; svart inntekt.

De to studentene Per og Knut bor sammen. Bare Per har bil. Per har også en deltidsjobb som ekstrautkjører av aviser med egen bil. Han jobber etter behov, som regel etter umiddelbar oppringning. Arbeidet er meget uregelmessig, men i gjennomsnitt dreier det seg om 2-3 netter pr. uke. En kveld Per kommer hjem fra lesesalen finner han en lapp fra Knut. «Har det opplegget på gang. Måtte ta bilen! Sorry!». Litt senere ringer Pers arbeidsgiver og spør om han kan kjøre denne natten. Per må avslå, fordi han regner det som sikkert at Knut ikke kommer hjem, og han aner heller ikke hvor Knut er.

- 1.1 Kan Per kreve erstatning av Knut for tapt arbeidsfortjeneste denne natten?

Sammenlign: *Rt.1955:872 Kabeldommen.*

Pensum: *Lødrup s.106-112 og 114-117, Nygaard s.191-196 og 215-220.*

- 1.2 Hvordan vil du i tilfelle utmåle erstatningen?

Pensum: *Lødrup s.290-292, Nygaard s.108-113.*

- 1.3 Hvilken betydning for utmålingen ville det hatt om den inntekt Per krevet erstattet var «svart»?

Oppgave (2)

På grunn av sykdom og andre uheldige omstendigheter, sliter Peder Ås og hans familie med svært dårlig råd. Peder, hans kone og deres fem barn bor trangt i en liten leilighet. Som følge av kronisk sykdom er Peder og Marte stort sett ute av stand til å jobbe. Da de ikke har verken plass eller økonomi til flere barn, ønsker Peder å bli sterilisert. Han blir satt på venteliste ved sykehuset for å få dette utført.

Peder blir så lagt inn på sykehuset for en større ryggoperasjon. Etter operasjonen foretar nevrokirurgen, nærmest som en vennetjeneste, sterilisering av Peder. De vanlige etterkontrollene for å se at inngrepet er vellykket blir ikke foretatt.

Etter noen år blir Marte igjen gravid. Postmannen utelukkes og det blir slått fast at det er steriliserte Peder som er far til barnet. Marte er personlig kristen og det strider mot hennes overbevisning å ta abort. De velger derfor å få barnet, tross helsemessige, plassmessige og økonomiske problemer. Lars blir født 9 mnd senere.

Peder Ås krever nå erstatning av fylkeskommunen. Fylkeskommunen erkjenner at legen opptrådte uaktsomt, men bestrider erstatningskravet.

- 2.1 Er grunnvilkåret om skade/tap her oppfylt?

- 2.2 Hva kan i så fall kreves erstattet?

- At Lars ble født?
- Utgiftene til hans oppvekst?

- 2.3 Har foreldrene noen plikt til å begrense «tapet»?

- Abort?
- Adopsjon?

Oppgave 3

På den private veien inn til et nylig utbygget hytteområde var det nettopp lagt asfalt. Forholdene er ordnet slik at hver enkelt beboer eier sin hytte og tomt, men at man har fellesarealer og øvrig drift i sameie. Foreløpig eies og drives «sameiet» av et utbyggingselskap som heter Trangvik Hyttesenter A/S. Det var styret som hadde besluttet å asfaltere og bygge fartsdumper. I styret for selskapet fantes nemlig enkelte personer som aldri hadde kommet over at de aldri fikk være politi i guttedagene da de lekte «politi og røver». De hadde aldri fått bestemme nok, og syntes derfor at fartsdumper passet godt på denne veistumpen. Veien var smal og svingete, og gikk gjennom en skog. Ikke på noe sted kunne to biler møtes uten problemer. Det var (merkelig nok) ikke satt opp egne skilt om fartsgrenser, men fartsgrensen er 50 km/t på den offentlige veien som den private vei tar av fra. Det er ingen bebyggelse langs veien, og det er svært sjelden fotgjengere eller syklist som trafikkerer den.

En sen fredagskveld på høstparten med regn og vind er en av hytteeierne, advokat Knut Achse, på vei til hytta si. Han konstaterer med glede at det er lagt asfalt. Han har lenge irritert seg over at hans Mercedes 500 SEC blir støvete hver gang han kjører på veien. Samtidig har han vært nervøs for at bilen skal slå ned i en stein eller lignende på den humpete veien. Denne biltypen har nemlig noe mindre bakkekklaring enn de fleste andre biler. Den var likevel en standard modell, og var typegodkjent av Biltilsynet.

På grunn av den nye veien tror K.Achse at han nå kan kjøre noe mer avslappet. Avslapningen varer imidlertid ikke lenge. K.Achse ser plutselig at det er noe i veien, og prøver instinktivt å svinge unna. I en fart

av ca 50-60 km/t smeller han inn i en fartsdump med det ene hjulet utenfor. Av umiddelbare skader kan K.Achse konstatere at det ene hjulopphenget er slått av. Bilen var nesten ny, og det var ingen svakheter ved bilen.

Det var kaldt og det regnet. K.Achses kone ble sittende i bilen, mens han selv gikk for å ringe etter Falken. De lot derfor motoren gå for å ha varmeapparatet på. Etter ca. fem minutter hører fru Achse en rar bankelyd, og 10-20 sekunder senere stopper motoren. Falkensjåføren som senere kommer til, konstaterer at det ved sammenstøtet med fartsdumpen også ble slått hull i bunnpannen på motoren slik at oljen rant ut. Motoren hadde derfor skåret seg fordi den gikk tom for olje.

De enkelte fartsdumpene var ikke merket, og det var heller ikke satt opp noe skilt som varslet fartsdumper. Hytteeierne var heller ikke på annen måte blitt orientert om asfaltering eller fartsdumper.

K.Achse reiste krav om erstatning mot Trangvik Hyttesenter A/S og mot de enkelte styremedlemmer. Han mente at både styret som sådan og de enkelte medlemmer hadde opptrådt uaktsomt. Når det gjaldt de enkelte styremedlemmer, viste K.Achse til asl. § 15-1. Dessuten var Trangvik Hyttesenter objektivt ansvarlig både som arbeidsgiver og som eier av veien. Fartsdumpene var i alle fall en farlig innretning.

Fra styrets side ble kravet blankt avvist. De viste til at fartsdumpene var satt opp for å forhindre skade. De mente også at skaden var til pass for K.Achse når han på død og liv skulle kjøre rundt med den dyre bilen. En vanlig bil ville ikke fått samme skade. Styret hevdet videre at K.Achse hadde kjørt uforsvarlig, og at han dessuten måtte anses for å ha akseptert risikoen for slike skader. De viste til at bilen lå lavt på bakke og bakkenivå. Skaden ville dess-

Det var på det rene at det var støtet fra fartsdumpen mot bunnpannen og hjulopphenget som direkte hadde forårsaket de fysiske skadene. Hvilke skader som kunne ha inntruffet dersom K.Achse ikke hadde svingt unna, var det ikke mulig å si noe sikkert om. I følge innhentede uttalelser fra leverandøren var det ikke utelukket at bilen da pga. den lave bakkeklaringen kunne blitt skadet ved at karosseriet slo ned i fartsdumpen.

Styret hevdet videre at skaden på motoren under enhver omstendighet ikke kunne kreves erstattet. For det første var det en upåregnelig

skadefølge. Dessuten var det uaktsomt av K.Achse å la motoren gå. I alle tilfelle burde fru Achse ha skrudd av motoren da hun hørte bankelydene.

K.Achse avviste disse påstander. Det ville være grovt urimelig om han var nødt til å benytte sin kaskoforsikring all den tid skaden på bilen skyldtes andres uaktsomhet. K.Achse erkjente at skaden på motoren ville blitt mindre dersom fru Achse straks hadde skrudd av motoren, men han mente at hans kone ikke hadde noe med forholdet mellom han og Hyttesenteret å gjøre.

Oppgave (4)

Skyldansvar. Ulovfestet objektivt ansvar. Årsakssammenheng; samvirkende årsaker. Medvirkning; egenrisiko. Ansvarsfraskrivelse. Solidaransvar. Ansvarsfordeling. Lemping.

I den vesle bygda Utvik lå en moderne industribedrift, Holm AS. Bedriften var knyttet til et fjernvarmeanlegg slik at kjølevannet gikk ut av bedriftens lokaler og ble benyttet til oppvarming av et nytt boligfelt. Det var således stadig påfyll av nytt vann i bedriften. Vannet ble brukt bl.a. til kjøling av maskiner. På grunn av det store forbruket hadde Holm AS forhandlet seg til en egen avtale om vannleveranse. Holm AS var den eneste industribedrift knyttet til Vannverket.

Ved en anledning måtte Vannverket som leverte vannet skifte ut en pumpestasjon som begynte å bli slitt. To uker i forveien sendte de ut et «brev» som massekorsbånd i posten. Brevet var adressert «Viktig melding til alle husstander». Det inneholdt varsel om at vannet ville bli avstengt den aktuelle natten. Holm AS fikk all sin post til en postboks, og i postboksene var det ikke lagt ut meldinger. Holm selv bodde ikke i bygda.

Maskinene hos Holm AS gikk døgnet rundt. Om natten hadde de en vakt som satt i et kontrollrom og holdt oppsyn med maskinene. Maskinene var også utstyrt med en termostat som stoppet dem dersom kjølevannet hadde for høy temperatur. Den aktuelle natt koblet Vannverket ut vannet. Vakten hørte eller så ingenting før plutselig en rød lampe blinket. Det viste seg da at en av hovedmaskinene var gått i stykker som følge av varmgang ved at kjølevannet var forsvunnet. Vakten var intet å bebreide. Temperaturmålerne i kontrollrommet hadde ikke gitt noe utslag fordi det ikke lenger passerte noe vann forbi følerne. Det samme gjaldt termostaten som skulle ha stoppet maskinen.

Reparasjonen av maskinen kostet 200.000 kroner, og driftsstansen medførte et produksjonstap på 50.000 kroner. Dette tapet krevet Holm AS erstattet både av Vannverket og av Postverket. Begge nektet ansvar.

Vannverket viste til sine leveringsvilkår hvor bl.a. følgende var inntatt: «Vannverket fraskriver seg ethvert ansvar for skade som følge av plutselig svikt i vannforsyningen».

Postverket viste til gjeldende lovregler om sitt mulige erstatningsansvar.

Begge viste også til at ansvar ikke kunne pålegges fordi Holm AS burde ha sørget for bedre sikkerhetsordninger. En eventuell erstatning måtte i alle fall nedsettes pga. dette. Endelig hevdet de at Holm AS i alle fall ikke kunne kreve erstatning for driftstapet.

Det var enighet om at Holm AS ikke kunne klandres for at firmaet ikke visste om avstengningen.

1 Var måten stengningen av vannet ble varslet på uaktsom overfor Holm AS?

Sammenlign: *Rt.1955:872 Kabeldommen.*

Pensum: *Lødrup § 9, særlig pkt V nr.1, 3 og 6, Nygaard kap 4, særlig pkt I nr 4, 5 og 7.*

2 Var selve stengingen av vannet uaktsomt overfor Holm AS?

3 Hva var den ansvarlige årsak til maskinskadene?

Sammenlign: *Rt.1980:1299 Ulnariseredommen, Rt.1992:64 P-pilledom II.*

4 Hvilke tre vilkår må normalt være oppfylt for at en ansvarsfraskrivelse får virkning?

Pensum: *Lødrup s.98, Nygaard s.311-315.*

5 Hvilke skadehendelser omfattes av ansvarsfraskrivelsen?

6 Omfatter ansvarsfraskrivelsen den manglende varsling?

7 Kan ansvarsfraskrivelsen få noen betydning i forhold til selve avstengningen?

8 Har Postverket isolert sett opptrådt uaktsomt?

Sammenlign: *Rt.1958:984 Blystaddommen*

Pensum: *Lødrup § 9, særlig pkt V nr.3, 6 og 7, Nygaard kap 4 pkt I, særlig nr.4,5 og 7.*

9 Hvilke lovregler sikter Postverket til? Hvilken betydning har disse lovregler?

10 Hvordan vil du fordele eventuelt ansvar mellom Vannverket og Postverket?

Pensum: *Lødrup s.281-282, Nygaard s.405-407.*

11 Må Holm AS bære noe av tapet selv? I tilfelle hvorfor?

Sammenlign: *Rt.1973:1268 Flymanøverdommen.*

Pensum: *Lødrup s.250-251, Nygaard s.364-365.*

12 Dersom ansvarsgrunnlag foreligger, omfattes også driftstapet av erstatningen?

Sammenlign: *Rt.1973:1268 Flymanøverdommen.*

Oppgave 5.

Bilansvar; hvilke skader omfattes, hvem er bilfører, medvirkning.

Frederik Øhrer bor høyt oppe i Beveråsen. En vinterdag han kommer seilende i sin nye Mercedes hjem fra jobben i Helligskogen Film, klarer han ikke å stanse i nedkjørselen til huset. Han sklir rett inn i sin svigersønns Porsche. Denne tar med seg nabosønnens sykkel videre inn i garasjen hvor den treffer Frederiks Jaguar som står parkert der. Det blir også skader på garasjen. Den gjerrige F.Øhrer har ikke kaskoforsikring, og krever skadene dekket gjennom sin trafikforsikring.

1 Hvilke skader omfattes av bilansvaret?

Pensum: Lødrup s.150-152, Nygaard s.295-297.

- 6.1.1 Skadene på Mercedesen?
- 6.1.2 Skadene på svigersønnens Porsche?
- 6.1.3 Skadene på nabosønnens sykkel?
- 6.1.4 Skadene på F.Øhrers egen Jaguar?
- 6.1.5 Skadene på Jaguaren dersom den var eid av F.Øhrers kone?
- 6.1.6 Skadene på Jaguaren dersom den var eid av ektefellene i sameie?
- 6.1.7 Skadene på garasjen?
- 6.1.8 Skadene på garasjen dersom den var eid av ektefellene i sameie?
- 6.1.9 Skadene på garasjen dersom huset var leiet?

Vi supplerer faktum ovenfor.

F.Øhrer hadde oppvarmet nederste del av innkjørselen, og hver dag satset han på å klare å stoppe når han kom inn på det bare feltet. Svigersønnen hadde ved denne anledning parkert inne på det bare feltet og hindret således Frederiks planer for nedbremsing. Svigersønnen var kjent med ordningen, men hadde denne gangen vært litt glemsk.

2 Har svigersønnen medvirket til skaden på egen bil?

Pensum: Lødrup s.146-147, Nygaard s.297-300.

Vi ser på andre eksempler.

F.Øhrer setter fra seg bilen øverst i bakken for å ta inn posten. Ved en feil er utløserhendelen for parkeringsbremsen blitt stående i uttrukket stilling, slik at parkeringsbremsen blir slått av i det han slenger igjen døren. Bilen triller deretter inn i garasjen hans.

3 Dekkes skadene på garasjen, sykkelen og Jaguaren? Er F.Øhrer fører?

Sammenlign: Rt.1965:519 Bilførerdom I.

Pensum: Lødrup s.150-152, Nygaard s.296.

F.Øhrer setter fra seg bilen i bakken for å rydde plass i garasjen. Motoren er slått av, og bilen som har manuelt gir er satt i fri. I mellomtiden skal hans datter ut med Porschen. Hun vil flytte Mercedesen, og tar først av parkeringsbremsen. Bilen begynner da å trille. Hun blir noe forfjamsset og trykker på bremsen. Fordi motoren er slått av er pedalen tung, og effekten på servobremsen er liten. I befippelsen trykker datteren derfor inn clutchen i stedet. Rattlåsen er også på, slik at muligheten for å styre er borte. Mercedesen smeller inn i garasjen og F.Øhrers parkerte Jaguar.

4 Dekkes nå skadene på garasjen, sykkelen og Jaguaren? Er F.Øhrer fortsatt fører?

Sammenlign: *Rt.1984:1246 Bilførerdom II, RG.1966:128 (Kristiansand).*

Pensum: *Lødrup s.150-152, Nygaard s.296.*

Oppgave 6

Drøft og avgjør de spørsmål som oppgaven reiser:

PPG.
GANG

Peder Ås fikk sommeren 1996 jobb på Super Bensinstasjon i Lillevik. Han var 18 år og skoleelev. Han skulle utføre forefallende arbeid, og natt til hver lørdag og søndag sitte nattevakt fra stengetid og frem til kl. 0300. Tidligere hadde det vært noe ungdomsbråk disse kveldene, da Lillevik var et populært utfartssted. Lars Holm, som eiet bensinstasjonen, var en gammel venn av Peders far. Han visste at Peder var en pålitelig ungdom, med erfaring fra lignende arbeid. Timelønnen var 70 kroner, med 100% tillegg for nattevakten. Peder hadde ingen inntekter ellers, men en formue på 300 000 kroner, som var arvet etter en tante.

En lørdag ettermiddag i juli holdt Peder på å vaske en bil. Ole Vold, som var 9 år, løp rundt bilen og forstyrret Peder, bl.a. med tilrop om at Peder var dum som tok slike jobber.

Peder, som hadde lett for å bli oppfarende og irritert, rettet etter en stund slangen mot Ole Vold, mens vanntrykket var på det sterkeste. Ole ble skremt og snublet og slo hodet mot en stenkant. Han pådro seg ved dette en varig hodeskade, som medførte at han ble 50% ufør.

Lars Holm var denne kvelden bortreist, så Peder var alene på stasjonen. Han var etter ulykken med Ole Vold nedtrykt og bekymret.

Ut på natten kom et par venner av ham innom stasjonen. Disse hadde drukket en del øl, og mente at Peder trengte "en god fyll", som den ene sa. Peder var enig i dette, og ved 0200-tiden brøt alle tre seg inn i Hans Tastads garasje, som lå på naboeiendommen. De visste at Hans Tastad som regel hadde en kasse øl stående der, og det viste seg også å være riktig. De tok kassen med seg, og satt og drakk øl utover natten. Da Lars Holm kom for å åpne stasjonen søndag morgen kl. 10.00, fant han alle tre sovende på gulvet i bakværelset.

Lars Holm hadde ingen ansvarsforsikring. Det var enighet om at Ole Volds samlede tap utgjorde 1.5 mill. kroner.

Ole Vold krevet full erstatning for sine tap av Lars Holm.

Under forutsetning av at Lars Holm ble ansvarlig overfor Ole Vold, krevet Holm at Peder Ås - helt eller delvis - måtte refundere ham det han betalte Ole Vold.

Hans Tastad krevet erstatning av Lars Holm og Peder Ås for skadene på garasjedøren og den stjålne ølkassen. Hans Tastad mente de måtte være solidarisk ansvarlig for hele beløpet. Peder hevdet at hans ansvar under enhver omstendighet måtte lempes.

Under forutsetning av at Lars Holm ble ansvarlig overfor Hans Tastad, krevet han at Peder Ås - helt eller delvis - måtte refundere ham det han hadde betalt Hans Tastad.

32 (praktisk)

Bilansvar. Skyldansvar. Arbeidsgiveransvar: hvem er arbeidstaker. Vegansvar. Årsakssammenheng: påregnelighet. hovedårsaksleren. Medvirkning.

Noen uker senere skulle Kari igjen på besøk til Fredrik. Veien fram til brakka var en to kilometer lang anleggsvei som var både steinete og humpete. Området var ment utbygget til boligfelt, men pga nedgang i bygging av nye boliger lå planene foreløpig i bero.

Denne dagen var Kari uheldig. På veien opp til Fredrik slo bilen ned i en stein. Kari hørte smellet, men gjorde ikke annet med det hele enn å banne stygt. Senere viste det seg at det var slått en liten sprekk i et bensinrør. Mens hun var inne hos Fredrik lakk det ut ganske mye bensin. Kari var en storrøyker, mens Fredrik var astmatiker. Kari gikk derfor ut på trappa for å ta seg en røyk. I det hun kastet sneipen fra seg, tok det fyr i bensinen og bilen eksploderte noen sekunder senere. Bilen brant opp sammen med Fredriks moped som sto parkert rett utenfor trappa hans. Det ble også en del skader på en veranda Fredrik hadde satt opp, men selve brakka ble ikke skadet bortsett fra noe avskallet maling. Karis bil ble imidlertid totalskadet og hun selv fikk stygge brannskader.

Fredrik — som etter hvert var blitt en dreven ekspert på erstatningsrett — fremmet nå krav om erstatning for skadene på mopeden og verandaen. Kravet ble også denne gang rettet mot Kari, Trangvik kommune og Karis bilforsiker. Fredrik påsto at Trangvik kommune måtte være ansvarlig både som arbeidsgiver for Kari og fordi de var eier av den dårlige veien som etter Fredriks mening var den opprinnelige årsak til skaden. Fredriks mente det var en stadig

risiko for at noen eller noe kunne bli skadet på den grusomme veien. Selv hadde han hatt masse problemer på mopeden sin på vei hjem fra sine gamle kompiser. Kommunen benektet ethvert ansvar.

Kari bestred at hun hadde opptrådt uaktsomt. Selv om hun kunne bebreides for skaden, var det i alle tilfelle kommunen som måtte dekke skaden. De var tross alt mer å bebreide. Både fordi de ikke sørget for skikkelig vei ut til Fredrik, og fordi de påla henne å bruke egen bil for å kjøre ut til Fredrik. Kari viste dessuten til at også dette var en skade som hennes bilforsikrer måtte dekke.

Trangvik kommune bestred ansvar både som arbeidsgiver og som eier av veien. Kari hadde opptrådt på en så uforsvarlig måte at dette måtte falle langt utenfor deres mulige ansvar. Kari måtte dessuten anses som selvstendig næringsdrivende fordi hun brukte egen bil og mottok egen godtgjøring for dette som det ikke ble trukket skatt av. Når det gjaldt veien, viste kommunen til at foreløpig var det bare anleggsmaskiner som var ment å kjøre der, og at Fredrik selv klarte seg bra på mopeden.

1 Kan Fredrik kreve at skadene på moped og veranda dekkes av Karis bilforsikring?

Sammenlign: Rt.1959:525 Forgasserbranndommen, Rt.1980:1061 Truckdommen.

2 Har Kari ved denne anledning opptrådt uaktsomt?

Sammenlign: Rt.1956:656 Avaldsnesdommen

3 Dersom Fredrik hadde kastet sigaretten, hadde han på uaktsom måte medvirket til skaden?

4 Kan kommunen holdes ansvarlig som arbeidsgiver for skaden på moped og veranda?

5 Kan kommunen holdes direkte ansvarlig som eier av tomten og veien for denne skaden?

Sammenlign: Rt.1964:446 Hengebrudommen, Rt.1933:475^{*} Hesjetråddommen.

6 Hvordan fordeles i tilfelle ansvaret mellom de ulike ansvarlige for denne skaden?

ÅRSAKSSAMMENHENG

Oppgave ②

Årsakssammenheng: konkurrerende, samarbeidende og samvirkende årsaker. Ansvarets utstrekning.

To menn, Don og Juan, hadde uavhengig av hverandre bestemt seg for å ta livet av en felles rival, Carlos. I et selskap klarte Don og Juan – fortsatt uavhengig av hverandre – å helle hver sin dose med dødelig gift i vinglasset til Carlos. Carlos døde en smertefull død.

- 1 Hvem kan holdes ansvarlig? En, begge eller ingen? Kan både Don og Juan hevde at Carlos ville dødd uansett?

Pensum: Lødrup s.214-216 og 220-223, Nygaard s.331-334.

Vi gjør om faktum. Don og Juan har i fellesskap bestemt seg for å drepe Carlos. For å dekke seg bak uvissheten har de hver for seg gitt Carlos et pulver, hvorav bare det ene inneholdt dødelig gift. Ingen av dem visste hvilket.

- 2 Hvordan blir ansvarsforholdene når de samarbeider?

Pensum: Lødrup s.217-218, Nygaard s.334-336.

Vi forandrer igjen på saksforholdet. Don og Juan opptre igjen uavhengig av hverandre. Hver av dem gir Carlos en giftdose på 3 gram av en gift som er dødelig i en dose på 5 gram. Hensikten er å gi rivalen Carlos litt ubehag, slik at han – i stedet for å kunisere deres felles store forelskelse ute på byen – skal tilbringe lørdagskvelden på toalettet med et lett grønnskjær i ansiktet. Carlos får på denne måten i seg 6 gram gift, og dør.

- 3 Kan Don og Juan holdes ansvarlig for dødsfallet? Begge, den ene eller ingen av dem?

Sammenlign: Rt.1958:984 Blystaddommen.

Pensum: Lødrup s.220-223 og s.243-247, Nygaard s.350-356.

Oppgave 9

Emballasjefabrikant Per Akke skulle i september 1989 bygge en garasje på virksomhetens eiendom i Gromsdalen. For å få plass til garasjen på tomten måtte den stå med den ene veggen helt inntil en lagerhall på naboeiendommen, tilhørende Erichsen Electronics. Innehaveren, Erik Erichsen, og P.Akke var gode venner, og Erichsen aksepterte byggingen. Plasseringen ble også godkjent av bygningsrådet. P.Akke hadde fått et tilbud fra murermester Martin Uhrer på 50.000 kroner for å sette opp garasjen. Etter forhandlinger med M.Uhrer ble prisen satt ned til 30.000 kroner under forutsetning av at vaktmester og altnuligmann Fix hos Erichsen Electronics skulle hjelpe til med byggingen. Fix sine oppgaver hos Erichsen var å holde et generelt tilsyn med bygninger og teknisk utstyr, herunder vedlikehold. På denne tiden av året hadde han imidlertid lite å gjøre. Etter avtale mellom Fix, Erichsen og P.Akke skulle P.Akke betale timelønn direkte til Fix for arbeidet med garasjen. Fix skulle ikke bli trukket i lønn fra Erichsen mens han holdt på med garasjen.

Rundt eiendommene var det høye gjerder. Fix pleide derfor å ta snarveien over taket på lagerbygget for å komme frem og tilbake mellom eiendommene. Erichsen hadde flere ganger snakket til Fix om dette. Han hadde gitt forbud mot å gå over taket fordi man lett kunne komme til å slite hull i pappen slik at taket ble utett. Taket var heller ikke beregnet til å gå på, hadde Erichsen sagt. Taket besto av et lag treplanker med papp over. Under normale forhold bar det godt vekten av en mann. Fix hadde aldri brydd seg om forbudet, og heller ikke tatt det helt alvorlig. Han mente Erichsen bare var litt hysterisk fordi katten hans en gang hadde falt ned fra taket og forstuet poten. Erichsen var klar over at Fix gikk over taket daglig, men orket ikke å gjøre noe med det. Fix var tross alt en meget dyktig altnuligmann.

Under arbeidet med garasjen pleide M.Uhrer å ta følge med Fix over taket for å gå til et gatekjøkken for sin daglige hamburger og cola. Gatekjøkkenet lå like rundt hjørnet for Erichsen Electronic. Fix hadde fortalt M.Uhrer hva Erichsen mente, og ved en anledning møtte de Erichsen mens de var på vei ned fra taket etter avsluttet lunsj. Erichsen hadde da bare ristet på hodet. En annen dag de to var på vei til lunsj,

Fix krevde erstatning for tapt inntekt, tap i fremtidig erverv og ménerstatning både fra P.Akke og Erichsen. Han mente at begge måtte være ansvarlige som arbeidsgivere, fordi han var ansatt hos begge. Fix hevdet dessuten at Erichsen måtte være ansvarlig på grunnlag av ulovfestet objektivt ansvar og på culpagrunnlag. Det berodde på uaktsomhet fra Erichsen at taket var så dårlig. Begge de to påstøtte arbeidsgivere bestred ansvar. De påsto også begge to at det subsidiært måtte gjøres fradrag i eventuell ervervstapserstatning til Fix for hva han kunne fått i trygdeytelser. Fix var etter deres mening heller ikke berettiget til ménerstatning.

Erichsen på sin side krevde erstatning fra Fix for på uaktsom måte å ha forvoldt skadene på taket og på EDB-utstyret. Fix hadde trosset et uttrykkelig forbud mot å gå på taket. Skulle Erichsen mot all formodning bli holdt ansvarlig for Fix sin personskade, måtte eventuell erstatning i alle fall nedsettes pga. medvirkning fra Fix sin side. Erichsen hevdet videre at også P.Akke måtte være ansvarlig for takskaden, både på subjektivt og objektivt grunnlag. Dersom P.Akke ikke kunne anses som arbeidsgiver, mente Erichsen at Fix måtte anses som selvstendig oppdragstaker i forhold til P.Akke. Endelig påsto Erichsen at M.Uhrer var medskyldig i skadene. Begge to hadde gått over taket og det var bare en tilfeldighet at det var Fix som datt igjennom. M.Uhrer visste at det var forbudt å gå på taket, og han hadde ikke gjort noe for å stoppe Fix. Han måtte derfor regnes som en samvirkende årsak.

Både Fix, M.Uhrer og P.Akke bestred kravet fra Erichsen. De påsto alle at Erichsen ikke kunne kreve erstatning fra dem så lenge han hadde en skadeforsikring. Først når forholdet til forsikringsselskapet var avklart, kunne han eventuelt kreve erstatning. Alle tre mente dessuten at fallskadene på EDB-utstyret var for upåregnelige. De senere inntrufne vannskadene hadde ingenting med dem å gjøre. Erichsen måtte selv ta ansvaret for at han ikke tettet taket skikkelig. Han hadde dessuten tatt en stor risiko ved at han i det hele tatt hadde lagret dyrt og ømfintlig EDB-utstyr på en så skjodesløs måte. Skaden kunne derfor skjedd uavhengig av uhellet med Fix. I alle fall var vannskadene en altfor fjern og upåregnelig skadefølge av å ramle gjennom et tak.

Fix på sin side viste igjen til at det var han som kunne kreve erstatning fra Erichsen, og ikke omvendt. Han mente at det faktum at Erichsen i det hele tatt var så frekk å saksøke ham som var sterkt skadet pga. Erichsens egen uaktsomhet, viste at Erichsen ikke var til å stole på. Dersom Fix ble holdt ansvarlig, påsto han dessuten at han kunne reparere taket selv fremfor å betale 10.000 kroner.

P.Akke viste til at Fix var ansatt hos Erichsen, og at jobben hos ham bare

var en tilleggjobb. P.Akke på sin side krevde erstatning for de ødelagte eggkartongene fra både Fix og Erichsen. Fix hadde opptrådt uaktsomt, og Erichsen måtte være ansvarlig som arbeidsgiver. P.Akke hevdet videre at Erichsen måtte være ansvarlig på ulovfestet objektivt grunnlag.

Erichsen bestred kravet. Han påsto at han ikke kunne pålegges erstatningsansvar som arbeidsgiver, all den tid Fix jobbet for P.Akke. Han mente også at han ikke kunne være ansvarlig for å ha ytet P.Akke den vennetjeneste å oppbevare kartongene hans gratis. I alle fall kunne ikke P.Akke kreve erstatning for mer enn produksjonskostnadene.

Når det gjaldt samvirkning, mente M.Uhrer at Fix var gammel nok til å passe på seg selv.

knakk noen av takplankene og Fix falt gjennom taket. Det viste seg senere at treplankene var angrepet av råte, men at dette ikke var synlig fra lagerhallen.

Fix landet på en stabel med PCer og brakk to bein, fire ribbein og en arm. Fix var sykemeldt i et år som følge av bruddene. I tillegg til bruddene hadde Fix pådratt seg en nerveskade i den ene armen. Denne skaden medførte at hans bevegelighet ble noe nedsatt, og han hadde til tider store smerter. Nerveskadene ble av legene anslått å utgjøre ca. 12% varig medisinsk uførhet etter retningslinjene i RTVs tabeller. Problemene med armen gjorde at han ikke lenger var like stø på labben, og han fikk problemer når han jobbet med finmekanikk. Armen irriterte ham også en del. Den fikk ham til å føle seg gammel og utbrukt, nærmest som en krøpling. Etter at sykepengeperioden var over, fikk han imidlertid ingen jobb. Han var oppsagt hos Erichsen, og arbeidsretten hadde funnet at oppsigelsen var saklig. Fix var ufaglært og med sine 58 år var det ikke så lett å finne jobb. Han ble derfor gående uten arbeid. Hans generelle ervedsevne ble ansett varig nedsatt med 50%. Arbeidsledigheten plaget han kraftig. Livet hans hadde liksom alltid bestått i å fikse og reparere alt mulig. Uten dette arbeidet hadde ikke livet mening. Fix nektet å søke om de trygdeytelser han ville hatt krav på. Det lå under hans verdighet fortalte han. Han livnærte seg på oppsparte midler, samt at han hadde en del strøjobber hos folk som kjente ham fra før.

Erichsen gikk like etter at uhellet skjedde opp på taket og la en plastduk og noen plater over hullet. En uke senere kom det et skikkelig uvær med sterk vind og regnvær. Platene og plasten blåste vekk, og det oppstod store lekkasjer. Regnvannet samlet seg i en stor dam på et sted hvor det var lagret en del EDB-utstyr og annet finelektronisk utstyr. Det ble også gjort skade på et parti eggkartonger som P.Akke hadde fått lagre vederlagsfritt hos Erichsen inntil videre.

Skadene på EDB-utstyret som følge av Fix sitt fall ble taksert til 50.000 kroner, mens de senere vannskadene ble taksert til 100.000 kroner. Produksjonskostnadene på eggkartongene var 10.000 kroner, men P.Akke hadde allerede en salgsavtale til avtalt pris 15.000 kroner. Han hadde ikke flere kartonger på lager, og gikk derfor glipp av leveransen. Reparasjonen av lagertaket kostet 10.000 kroner. Erichsen hadde en skadeforsikring som dekket firmaets bygninger og varelager. Forsikringsselskapet erkjente ansvar for takskaden og de skadene på EDB-utstyret som skrev seg fra fallet. Når det gjaldt vannskadene nektet selskapet ansvar under henvisning til at naturskader var unntatt. Varelagerforsikringen omfattet bare egne varer.